

A Pécsi Ítéltábla a dr. Füredi Péter pártfogó ügyvéd (fél címe) által képviselt **I.rendű felperes neve** (címe, TH: ... Országos Büntetés-végrehajtási Intézet) felperesnek - a dr. Porpáczy Ügyvédi Iroda (ügyintéző: Berkéné dr. Porpáczi Szilvia ügyvéd) által képviselt **alperes neve** (alperes címe) alperes ellen kártérítés megfizetése iránt indított perében a Pécsi Törvényszék 2014. szeptember 1. napján kelt, 25.P.20.176/2014/11. számú ítélete ellen a felperes 12. és az alperes 13. és 15. sorszám alatt benyújtott fellebbezése folytán meghozta a következő

í t é l e t e t :

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek 15 napon belül 150.000 (egyszázötvenezer) forint másodfokú eljárásban felmerült perköltséget.

A felperes pártfogó ügyvédjének a másodfokú eljárásban felmerül díját a felperes 9.550.000 (kilencmillió-ötszázötvenezer) forint pertárgyértékű fellebbezésével összefüggésben a felperes, míg az alperes 450.000 (négy százötvenezer) forint pertárgyértékű fellebbezése vonatkozásában az alperes viseli.

A feljegyzett fellebbezési illetéket a Magyar Állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I n d o k o l á s

Az elsőfokú bíróság ítéletében rögzítette, hogy a felperes 2008. július 31. napjától 2009. január 15. napjáig tartózkodott az alperes büntetés-végrehajtási intézetben előzetes letartóztatottként. Először a 10. számú, egyszemélyes zárkában helyezték el, amelynek nagysága 8 m², térfogata 27 légméter volt. Ezt a zárkát az alperes fegyelmezőzárkaként használta, ezért másnap áthelyezték a felperest a 13. számú zárkába.

A 13. számú zárka 21 fő fogvatartott befogadására volt alkalmas, 37 m² területen, illetve 126 légméter űrmértékkel. Itt 3 hónap 20 napig tartózkodott, ahol átlagosan 16-17 fő került elhelyezésre. Ebben a zárkában a mellékhelyiség 3 oldala volt felfalazva, és bejárata függönnyel volt elválasztva a zárka légtérétől. A felperes számára megalázó volt, hogy csupán egy függönnyel elválasztott

mellékhelyiségben, a nagy létszámú zárkalakók előtt kellett anyagcsere-folyamatait működtetnie, az azzal együtt járó hang- és szaghatással együtt. A szűkös mozgástér pedig azt eredményezte, hogy a napi egy órai szabad levegőn biztosított sétán túl többnyire az ágyán tartózkodott.

A felperes befogadásakor úgy nyilatkozott, hogy nem dohányzik, 2008. augusztus 18-án azonban írásban vállalta, hogy dohányzó zárkában helyezték el. 2008. augusztus 1-től 2008. november 21-ig tartózkodott a 13. számú, dohányzó zárkában. Ekkor nevelői meghallgatáson kérte a dohányfüstmentes zárkában történő elhelyezését, ezért ezen a napon az 5. számú nemdohányzó zárkába került át.

Az 5. számú zárkában 2008. december 15-ig lakott, majd onnan a 23. számú, szintén nemdohányzó zárkában helyezték el. Az 5. számú zárka 2008. évben 6 fő befogadására volt alkalmas, 8 m², illetőleg 27 légméter területen. A 23. számú zárka ugyanebben az évben 6 férőhelyes volt 6 m², illetőleg 23 légméter területen.

A felperes több ízben járt orvosi vizsgálaton, amíg az alperes büntetés-végrehajtási intézetben tartózkodott. A diagnózisa minden esetben légúti megbetegedés volt. A büntetés-végrehajtás központi kórházában, Tn 2010. március 2-án, 2010. december 15-én és 2011. június 21. napján röntgenezték a tüdejét. A felperes mellkasi szervei épek, korának és alkatának megfelelő radiológiai jellemzővel bírnak, kóros elváltozást, eltérést a leletek nem mutattak.

Az alperes büntetés-végrehajtási intézetében 4 alkalommal részesült a felperes parancsnoki és 12 alkalommal nevelői meghallgatáson. Ilyenkor az intézetben belüli mozgását, a látogatók fogadását, ügyvédje felkeresését kérelmezte, valamint sérelmezte az egyszemélyes zárkában történt elhelyezését.

A felperes 2011. augusztus 15-én 15.000.000 forint kártérítés igényelt 5 hónap és 18 nap fogvatartási időre számítva azért, mert nemdohányzóként dohányzó zárkában való elhelyezése alatt egészsége károsodott. A felperes 2012. november 15. napján kiegészítette kártérítés iránti igényét azzal, hogy annak oka nemcsak a dohányfüst, hanem az is, hogy a 13. számú zárkában a WC nem volt fallal elválasztva a légtértől, valamint az alperes nem biztosította a zárkákban a fogvatartottak részére előírt szabad mozgástérrel. Az alperes BV intézet parancsnoka a 2011. augusztus 26-án kelt 51-4-9/643/2011. számú, valamint a 2012. november 16. napján kelt 51-4-77/24/2012. számú határozataival a felperes kártérítési igényét elutasította.

A felperes az elutasító határozatok kézbesítésétől számított 30 napon belül keresettel fordult a bírósághoz, és az alperest módosított keresetében 10.000.000 forint nem vagyoni kártérítés és ezen összeg után 2009. január 16. napjától a kifizetés napjáig terjedő időre járó törvényes mértékű késedelmi kamat

megfizetésére kérte kötelezni a számára a dohányfüsttel, a WC használatával, valamint a szabad mozgástér hiányával összefüggésben okozott hátrányok miatt.

Az alperes a kereset elutasítását kérte, azt mind jogalapjában, mind összegében vitatta. A WC használat és a nem a megfelelő nagyságú mozgástér kapcsán arra hivatkozott, hogy költségvetése nem biztosítja számára, hogy betartsa a jogszabályi előírásokat. A dohányfüst miatti kártérítési igényt a felperes hozzájáruló nyilatkozatára tekintettel kérte elutasítani.

Az elsőfokú bíróság ítéletében kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 450.000 forintot és ennek 2009. január 16. napjától a kifizetésig számított törvényes mértékű késedelmi kamatát. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Kötelezte a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek 15 napon belül 330.000 forint perköltséget, valamint megállapította, hogy a felperes pártfogó ügyvédjének a díját 97 %-ban a felperes, míg 3 %-ban az alperes köteles viselni.

Ítéletének jogi indokolásában kifejtette, hogy a felperes alperesnél történt fogvatartásának idején hatályos Alkotmány 70/D.§-ának (1) bekezdése, a büntetések és intézkedések végrehajtásáról szóló 1979. évi 11. tvr. (továbbiakban Bv.tvr.) 36.§-ának (1) bekezdés a) pontja, a nemdohányzók védelméről és a dohánytermékek fogyasztásának, forgalmazásának szabályairól a büntetés-végrehajtási szervezetről 17/1999. (XI.18.) IM rendelet 2.§-a, a szabadságvesztés és az előzetes letartóztatás végrehajtásának szabályairól szóló 6/1996. (VII.12.) IM rendelet 39.§-ának (1), (2) és (4) bekezdése értelmében a dohányzó és nemdohányzó fogvatartottakat el kell különíteni dohányzó és dohányfüstmentes zárkák kijelölésével, annak érdekében, hogy a fogvatartottak testi és lelki egészségét megőrizzék. A 2007/78 számú PK intézkedés az előírásokat úgy pontosította, hogy lehetőség szerint kell biztosítani az elkülönülést.

A 6/1996. IM rendelet 135.§-ának (1) és (2) bekezdése alapján a zárkákban elkülönített, lehetőség szerint önálló szellőzésű WC-t kell létesíteni.

Ugyanezen IM rendelet 137.§-ának (1) és (2) bekezdése alapján a zárkák létszámát úgy kell meghatározni, hogy minden elítélre legalább 6 m³ légtér, és férfi elítéltek esetén 3 m² mozgástér jusson, a berendezési és felszerelési tárgyak által elfoglalt terület figyelmen kívül hagyásával.

A Polgári törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény 339.§-ának (1) bekezdése, valamint 349.§-ának (1) bekezdése alkalmazásával az elsőfokú bíróság arra a következtetésre jutott a dohányfüst ártalmaival összefüggésben, hogy az alperes jogellenes, felróható magatartást nem tanúsított. A felperes 2008. augusztus 18. napján írásban vállalta a dohányzó zárkában történő elhelyezést. 2008. november 21. napján dohányfüstmentes zárkába kérte magát áthelyezni a nevelői meghallgatáson, amely kérelmét teljesítette az alperes BV intézet. Megjegyezte a törvényszék, hogy a dohányfüst okozta kárt sem bizonyította a felperes a Pp.164.§-ának (1) bekezdésében írt bizonyítási teher ellenére, hiszen a büntetés-végrehajtás központi kórházában készült tüdőrontgen-leletek szerint a felperes mellkasi szervei épek, kóros elváltozást, eltérést nem mutatnak. Az alperes orvosa pedig csupán

megfázásos tüneteket diagnosztizált a felperesnél. Igazságügyi orvosszakértői bizonyítás elrendelését mellőzte, azt szükségtelennek tartotta, mivel a felperes által állított tüdő- és légzőszervi megbetegedéseket az orvosi dokumentáció nem támasztotta alá.

A Ptk.339.§-ának és 349.§-ának (1) bekezdését alkalmazva, figyelemmel a 6/1996. (VII.12.) IM rendelet 137.§-ának (1) bekezdésére is, megállapította viszont a törvényszék, hogy a 13. számú zárkában elhelyezhető létszám (21 fő) figyelembevételével a személyenkénti 3 m² mozgástér, illetőleg 6 m³ légtér nem volt biztosítva. Ugyanakkor ha az alperes a jogszabályi előírásoknak megfelelően helyezte volna el a felperest, az sem nyújtott volna a felperes számára tényleges mozgásra lehetőséget, mert 3 m² esetén sem lehet szó szabad mozgásterről. A szabad mozgástér hiánya miatt ezért nem érte kár a felperest.

A fentiekkel szemben alaposnak ítélte az elsőfokú bíróság a felperes igényét a WC használat körülményei miatt. A 6/1996. IM rendelet 135.§-ának (2) bekezdésére tekintettel azt állapította meg, hogy a 3 oldalról felfalazott, de csak függönnyel leválasztott WC nem tekinthető elkülönített helyiségnek. A WC-nek külön légtérben kell a zárka légtérétől lennie, azaz az elkülönítés kötelezettség, az önálló szellőzés biztosítása azonban csak lehetőség. Ennek hiányát jogellenes és felróható magatartásnak minősítette a törvényszék. A kimentés körében nem fogadta el az alperes érvelését, miszerint mint költségvetési szerv az állam által biztosított költségvetési keretből gazdálkodik, ezért objektíve nincs lehetősége a WC teljes leválasztását eredményező beruházásra. Úgy ítélte meg, hogy a felperes WC használatával kapcsolatos jogainak védelme nem múlhat költségvetési fedezet biztosításán, mert ezzel elveszne az a garanciális szabályrendszer, amely azért került kialakítására, hogy a fogvatartottak emberi méltóságát megőrizze. Az állam feladata, hogy olyan helyzetbe hozza az alperest, mint saját szervét, hogy a jogszabályi előírásoknak megfelelően működhessen - ellenkező esetben köteles a jogellenes magatartással összefüggésben keletkezett károkat megtéríteni. Köztudomású tényként értékelte azt a körülményt, hogy a hiányzó intimitás miatt megalázó volt a felperes számára, hogy a zárka légtérétől teljes mértékben el nem különített helyiségben kellett a WC-t használnia, miközben a 21 fő befogadására alkalmas zárkában zárkatársai mindennapi életüket éltek, esetleg éppen étkeztek. A fogvatartásban eltöltött időt is figyelembe véve 450.000 forint nem vagyoni kártérítést tartott alkalmasnak a felperes által elszenvedett hátrányok kompenzálására, figyelemmel a Ptk.355.§-ának (1) és (4) bekezdésére is.

Az elsőfokú bíróság határozatával szemben mindkét fél fellebbezést nyújtott be.

A felperes fellebbezésében az ítélet kereseti kérelme szerinti megváltoztatását, másodlagosan annak hatályon kívül helyezését kérte arra hivatkozva, hogy az elsőfokú bíróság helytelen következtetésre jutott, mérlegelése feltűnően alaptalan, és a tényállást sem tárta fel teljes körűen.

Előadta, hogy a 17/1999. (XI.18.) IM rendelet a nemdohányzók védelméről és a dohánytermékek fogyasztásának, forgalmazásának szabályairól a büntetés-

végrehajtási szervezetnél 4.§-a szerint a BV intézetben dohányzó, illetve dohányfüstmentes zárkákat (lakóhelyiséget) kell kijelölni. Ebből az következik, hogy az elkülönítés kötelező volt.

A WC-vel kapcsolatban azt is kérte értékelni, hogy nem csak a teljes elkülönülés, hanem az önálló szellőzés hiánya miatt is kártérítés illeti meg a felperest. E körben hivatkozott az Emberi Jogok Európai Egyezményének 3. cikkére, amelyet az 1993. évi XXXI. törvény hirdetett ki, továbbá az Alaptörvény III. cikkére, az Alkotmány 7. és 54.§-ára, valamint a BDT2013.2969. számon közzétett eseti döntésre.

Állította, hogy a BV intézetben dolgozó orvosok függő helyzetben vannak a BV intézettől, ezért nagyvonalúan jártak el a felperes kezelése során, a részletek felett átsiklottak.

A túlzásfóltóság vonatkozásában kiemelte, hogy az IM rendelet is túl enyhe követelményeket szab az alperes számára, az is ellentétes az európai joggyakorlattal, de az alperes még ezt sem biztosította. A ... kontra M ügy (30042/08 számú kérelem) kapcsán az Emberi Jogok Európai Bírósága 2011. június 7-én kelt ítéletében megállapította, hogy az állam köteles gondoskodni arról, hogy a személy fogvatartásának körülményei megfeleljenek az emberi méltóság tiszteletben tartásának, az intézkedés végrehajtásának módja és formája ne tegye ki a személyt a fogvatartással elkerülhetetlenül együtt járó szenvedés szintjén túlmenő szorongásnak vagy megpróbáltatásnak.

Felhívta a figyelmet arra, hogy az Európai Unió még a ketrecben elhelyezett állatok részére biztosítandó területet is kötelezően előírja, így az emberek számára biztosított területnagyságot még inkább be kell tartani.

Ezért a túlzásfóltóság miatt a felperest ért hátrány miatt kártérítés jár a felperesnek. 2008. augusztus 1-től 2008. november 21-ig a 13. számú zárkában 17-18 fő tartózkodott átlagosan, levonva a 37 m²-es alapterületből az ágyak, asztalok, mosdók alapterületét, még 1 m² sem jutott a felperesre, ezt a helyzetet embertelennek érezte.

A felperes a másodfokú tárgyaláson a fellebbezését kiegészítette azzal, hogy a fellebbezésében írt okok nem csak a 13. számú zárkában történő elhelyezésre, hanem az 5., 25., 23. és a 22. számú zárkákra is vonatkoztak.

Az alperes fellebbezésében szintén az ítélet megváltoztatását, de a kereset teljes elutasítását kérte.

Előadta, hogy a 6/1996. IM rendelet 135.§-ának (2) bekezdése az elkülönítés módját nem határozta meg. Véleménye szerint az általa biztosított 3 oldal falazat és 1 oldal függöny az elkülönítés ismérveinek megfelelt. Utalt arra, hogy az elsőfokú bíróság által említett paravánfal sem biztosított volna nagyobb intimitást, mint a függöny. Csatolta egy korábbi perben az alperes intézetről készült szakvéleményt, amely szerint abban a zárkában, ahol a felperes fogvatartása történt, a WC tényleges kialakításának módja nem ütközött a hatályos jogszabályokba. Önálló szellőzésű WC létesítése a változó jogi környezetben és a pénzügyi, műszaki lehetőségek hiányában csak hosszabb távon valósítható meg. A WC helyiség felperes által igényelt kialakítását az alperes megvalósítani nem tudja, de nem a saját személyében rejlő ok miatt, hanem költségvetési fedezet hiánya miatt.

Megemlítette, hogy az alperes a felperes befogadásakor egyszemélyes zárkában helyezte el, ahol a kellő intimitás és a jogszabályi előírás szerinti m² biztosított volt, ezt az elhelyezést azonban a felperes sérelmezte, ezért tette át az alperes a felperest másik zárkába.

Kiemelte, hogy az állandó bírói gyakorlat szerint a BV intézet a börtönviszonyok objektív körülményeiért nem tehető felelőssé.

Sem a felperes, sem az alperes fellebbezése nem alapos.

Az elsőfokú bíróság a jogvita elbírálásának alapjául szolgáló tényeket helyesen állapította meg, és helyes jogszabályok alkalmazásával, okszerű mérlegeléssel, érdemben helyes következtetésre jutott. Ezért a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság határozatát a Pp.253.§-ának (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

Az ítéletábra a törvényszék határozatában írtakat azzal pontosítja, hogy a felperes módosított keresetében a 10.000.000 forint kártérítésből 2.000.000 forintot a dohányfüst, 4.000.000 forintot a WC használat és további 4.000.000 forintot a túlszűfolttság okozta hátrányok miatt igényelt.

A másodfokú bíróság a dohányfüsttel kapcsolatos kártérítési igény elutasításának indokaival minden tekintetben egyetértett. A felperes 2008. augusztus 18-án írásban hozzájárult ahhoz, hogy dohányzó zárkában helyezték el (Pécsi Törvényszék 11.P.20.417/2012/4/A/7. számú melléklet). Amikor 2008. november 21-én meghallgatásán az áthelyezését kérte, kérését teljesítette a BV intézet. Hozzájárulása pedig kizárja a jogsértést.

A Ptk.75.§-ának (3) bekezdése értelmében ugyanis a személyhez fűződő jogokat nem sérti az a magatartás, amelyhez a jogosult hozzájárul. E nyilatkozattal szemben a felperes egyrészt azzal védekezett, hogy azt nem ő írta alá, továbbá arra is hivatkozott, hogy a hozzájáruló nyilatkozat aláírására kényszerítették (Pécsi Törvényszék 11.P.20.417/2012/5. számú jegyzőkönyv 2. oldal). Állítása alátámasztására kérte figyelembe venni a Pécsi Törvényszék 11.P.20.417/2012/5/F/2. számú mellékletét.

Az 5/F/2. számú melléklet a ... Megyei BV Intézetben kelt 2010. október 22-én, és azt igazolja, hogy a fogvatartott a dohányzási szokásainak másolatát kérte kiadni. Eszerint 2008. augusztus 4-től 2008. augusztus 18-ig dohányzóként tartották a felperest nyilván, azóta megváltoztatta nyilatkozatát. Ez a ... Megyei BV Intézetben kelt okirat semmilyen formában nem támasztja alá azt, hogy 2008. augusztus 18-án az alperes büntetés-végrehajtási intézetben a felperest kényszerítették a hozzájáruló nyilatkozat aláírására.

A felperes indítványára a ... Járásbíróságon kihallgatott I. L tanú azt vallotta, hogy „a felperes is dohányzott és nem kérte e zárkából való áthelyezését. Járt ugyan orvoshoz, mivel a hasával korábban műtötték, emiatt járt ellenőrzésre, ha jól

emlékszem, még a varratok is meg voltak." (Pécsi Törvényszék 11.P.20.417/2012/32.)

Végül maga a felperes is elismerte, hogy lehetetlen azt bizonyítani, hogy fenyegetettség alatt volt, amikor aláírta a hozzájáruló nyilatkozatot (Pécsi Törvényszék 11.P.20.417/2012/39. számú jegyzőkönyv 3. oldal).

A felperes tehát a kényszerre vonatkozó állítását nem bizonyította.

A túlsúlyfóltsággal kapcsolatos kereseti kérelemmel összefüggésben a másodfokú bíróság az alábbiakat rögzíti:

A Ptk.339.§-ának (1) bekezdése értelmében aki másnak jogellenesen kárt okoz, köteles azt megtéríteni. Mentésül a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható.

A fogvatartottak által minimálisan használható négyzetméter és légköbméter nagyságát a 6/1996. IM rendelet 137.§-ának (1) és (2) bekezdése rögzíti. Az nem volt vitás a perben, hogy az alperes az előírt mozgásteret nem biztosította a felperes részére. Védekezését arra alapította, hogy költségvetési szervként erre nem volt fedezete.

Nem értett egyet az ítélőtábla az elsőfokú bíróságnak a túlsúlyfóltságból fakadó hátránnyal kapcsolatos érvelésével. Az erre vonatkozó jogi indokolást mellőzi ezért. A felperes fogvatartására szabályos büntető eljárás eredményeként, bűncselekmény elkövetése miatt került sor kétségtelenül. A felperes szabadságától való megfosztása törvényes volt az Alkotmány 55.§-ának (1) és (3) bekezdése értelmében, figyelemmel a 66/1991. (XII.21.) AB határozatra is. A felperes nem a fogvatartás tényét, hanem annak módját sérelmezte. A szabadság jogellenes korlátozása abban nyilvánult meg, hogy a felperes maradék szabadságjogát korlátozták. A szabadság törvényes elvonása esetén a büntetés-végrehajtási viszonyok között gyakorolható maradék szabadság a fogvatartottak számára felértékelődik, annak további korlátozását, elvonását súlyos hátránnyá élik meg (Pécsi Ítélőtábla Pf.III.20.748/2011/4. számú döntése).

Ugyanakkor a BDT2011.2404. számon közzétett eseti döntésben is összefoglalt állandó bírói gyakorlat szerint a büntetés-végrehajtási intézetnek nincs mérlegelési joga az intézetbe szállított elítéltek befogadása tárgyában, ezért a büntetés-végrehajtási intézet túltelítettsége miatt ellene kártérítési igény felróhatóság hiányában nem érvényesíthető.

Az alperest befogadási kötelezettség terheli, ráadásul az egyes fogvatartottakat a jogszabályban előírt elkülönítési szabályok figyelembevételével kell elhelyeznie. Ezért ha a zárkában az 1 főre eső négyzetméter-, illetőleg légköbméter-előírásokat biztosítani nem tudja, az olyan, az alperesen kívül álló, objektív okból következik be, amelyért az alperes felelőssé nem tehető. A fogvatartás nem megfelelő élet- és egészségügyi körülményeinek orvoslása állami feladat. Az állam ennek

jogalkotással és a fogvatartás körülményeinek jogszerűvé tételéhez szükséges költségvetési forrás biztosításával tud eleget tenni. Az állam e feladatainak elmulasztása miatt - az egyéb feltételek fennállása esetén - felelősséggel tartozik. Ugyanakkor nem felróható a BV intézet eljárása, ha a jogszabályban előírt alapfeladatainak csak úgy képes eleget tenni, hogy a fogvatartottak elhelyezésével kapcsolatos egyes szabályokat megszegi (BDT2013.2969.).

Ahogy arra a felperes is hivatkozott, az emberi jogok és az alapvető szabadságjogok védelméről szóló Rómában, 1950. november 4-én kelt egyezmény és az ahhoz tartozó nyolc kiegészítő jegyzőkönyv kihirdetéséről szóló 1993. évi XXXI. törvény 3. cikke kimondja, hogy senkit nem lehet kínzásnak vagy embertelen, megalázó bánásmódnak vagy büntetésnek alávetni. Nem vitatva azt a lehetőséget, hogy a túlsúlyfolság megvalósíthatja a kínzás fogalmát, a jelen esetben, a rendelkezésre álló adatok alapján a másodfokú bíróság úgy ítélte meg, hogy a 13. számú zárkában a túlsúlyfolság nem ért el a kínzásnak tekinthető mértéket.

Ezért az alperes megalapozottan hivatkozott arra, hogy kártérítési felelőssége nem áll fenn, mert nem felróható neki, hogy a büntetés-végrehajtási intézet túltelített volt, és ezért nem tudta biztosítani a felperes számára az előírt mozgásteret. A túlsúlyfolság miatt a BV intézet nem, csupán az ő költségvetését biztosító állam tehető felelőssé.

A WC használatlalt összefüggésben a másodfokú bíróság az alábbiakat emeli ki:

A 6/1996. IM rendelet 135.§-ának (2) bekezdése alapján a zárkában elkülönített WC-t kell létesíteni, lehetőség szerint önálló szellőzéssel. Ez az előírás az ítéltábla értelmezése szerint azt jelenti, hogy az önálló szellőzés biztosítása nem kötelezettség, a WC elkülönítése viszont igen. Az elkülönítés megítélése az adott helyzetben nem szakkérdés, az az általános élettapasztalat alapján eldönthető. Az elkülönítést a másodfokú bíróság határozott álláspontja szerint a függönnyel történő leválasztás nem valósítja meg, sőt, az elsőfokú bíróság által említett paravánajtó nem biztosítaná. A tényleges elkülönítést az ajtóval ellátott falazat biztosítja kizárólag. Ebből következően az alperes a WC használatlalt összefüggésben sem tett eleget jogszabályi kötelezettségének.

A felróhatóság alóli kimentés körében - a túlsúlyfolsággal kapcsolatos indokaival egyezően - a költségvetési fedezet hiányára hivatkozott. Ebben a kérdésben azonban a másodfokú bíróság ezt a védekezést nem fogadta el. Az ítéltábla meggyőződése szerint a 3 oldalról felfalazott WC helyiség fennmaradó nyitott oldalán 1 ajtó elhelyezése és annak körbefalazása nem jelenthet akkora költséget, amelyet a költségvetési szervként működő alperes ne tudna kigazdálkodni.

Emiatt a WC-vel kapcsolatban az alperes nem úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható (Ptk.339.§-ának (1) bekezdése). Ezért az ezzel összefüggésben a felperest ért kárt köteles megtéríteni a Ptk.355.§-ának (1) és (4) bekezdése szerint.

A felperes a személyhez fűződő jogai megsértése miatt nem vagyoni kártérítést érvényesített az alperessel szemben.

A Ptk.76.§-a értelmében a személyhez fűződő jog sérelmét jelenti különösen az emberi méltóság megsértése.

Az emberi méltóság fogalmát sem az Alkotmány 54.§-a, sem a Ptk.76.§-a nem határozza meg. Az Alkotmánybíróság az emberi méltósághoz való jogot az ún. általános személyiségi jog egyik megfogalmazásának tekintette (8/1990. (IV.23.) AB határozat). Az általános személyiségi jog az ember értékminőségének a kifejeződése (34/1992. (VI.1.) AB határozat). A polgári jog által biztosított személyiségvédelem körében az ember személyiségét alkotó lényegi tulajdonságok és ismérvek összessége jelenti az emberi méltóságot. Külön nevesített személyiségi jogok hiányában a személyiséget ebben a vonatkozásban ért sérelem ad alapot az emberi méltóság sérelme miatti személyiségi jogvédelemre (EBH2007.1598.). Az emberi méltóság az egyéni tulajdonságoktól függetlenül minden embert megillet. Tilos e törvényhely alapján minden olyan magatartás, amely ennek sérelmével jár.

Az alperesnek a felperes emberi méltóságát sértő jogellenes és felróható magatartása abban nyilvánult meg, hogy nem biztosított a felperes számára fogvatartása során a zárka légterétől elkülönült WC helyiséget. Ez a jogsértő magatartás a Ptk.84.§-ának (1) bekezdés e) pontja alapján nem vagyoni kártérítési igényt alapozott meg.

A nem vagyoni kártérítés megítélt összegével a másodfokú bíróság egyetértett, figyelembe véve a jogsértés időtartamát - 13. számú zárkában 3 hónap 20 napig tartózkodott a felperes -, a hátrány fent részletezett mibenlétét és a felróhatóság kisebb fokát. A felperest ért hátrányok kompenzálására a másodfokú bíróság is 450.000 forintot talált alkalmasnak és szükségesnek, az ezt meghaladó igényt helyesen utasította el a törvényszék.

A fentiekre tekintettel a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság érdemben helyes ítéletét helybenhagyta.

A felperes másodfokú tárgyaláson becsatolt beadványát az ítéltábla figyelembe venni nem tudta. A Pp.247.§-a szerint ugyanis a másodfokú eljárásban a keresetet megváltoztatni nem lehet, továbbá a Pp.235.§-ának (1) bekezdése értelmében a fellebbezésben új tény állítására csak akkor van lehetőség, ha az az elsőfokú határozat meghozatalát követően jutott a fél tudomására. A jelen esetben pedig erről nyilvánvalóan nem lehet szó: a felperes mindvégig tudta, hogy az alperes milyen körülmények között tartotta őt fogva.

Mindkét fél fellebbezése sikertelen volt, ezért az azzal összefüggő költségeket mindkét fél maga köteles viselni.

A felperes teljes személyes költségmentességben részesült, az alperes pedig személyes illetékmentes, ezért a feljegyzett 1.500.000 forint fellebbezési illetéket az Itv.74.§-ának (3) bekezdése folytán alkalmazandó Kmr.13.§-ának (1) bekezdése és 14.§-a szerint az állam viseli.

A felperes sikertelen fellebbezése kapcsán az alperes jogi képviselőjének munkadíját a felperes köteles viselni a Pp.78.§-ának (1) bekezdése és a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3.§-ának (2) bekezdés *a)* pontja, valamint (5) és (6) bekezdése alapján, mérsékelt összegben, mivel a másodfokú eljárásban jelentős képviselői tevékenységet kifejtteni nem kellett.

A felperest képviselő pártfogó ügyvéd munkadíjának viselését a másodfokú bíróság a Pp.87.§-ának (2) bekezdése alapján megállapította, annak konkrét összegét a kirendelő hatóság határozza meg.

P é c s , 2015. március 10.

dr. Döme Attila s.k. a tanács elnöke, dr. Vogyicska Petra s.k. előadó bíró, Gáspárné dr. Baranyabán Judit s.k. bíró